

Za gospodarje

Maribor, 24. oktobra 1934.

Krmljenje svinj v jeseni in pozimi.

Svinjereja igra v kmetiskem gospodarstvu bivše Štajerske zelo važno vlogo. Saj so vedno ravno iz Štajerske izvažali lepo število svinj, tako pitanih kakor tudi mesnatih, v velika mesta Avstrije in tudi v inozemstvo. Znani so že od davnaj tudi špeharji na mariborskem trgu. V zadnjih letih se je večkrat zgodilo, da so cene svinjam tako padle, da se je komaj izplačala reja svinj. Pa vendar je v splošnem to že od davnaj pravilo, da se v gotovem razdobju, kar se da skoraj natančno določiti naprej, cene svinjam dvigajo in da nato spet padejo naenkrat zelo nizko. Da pa tudi v onih letih, ko imajo svinje nizke cene, pridemo še na svoj račun, je potrebno, da svinje pravilno krmimo.

Kako svinje krmimo, to odvisi predvsem od tega, ali hočemo mesnate svinje, ali pa svinje za mast, slanino. Ako hočemo vzrediti svinje, ki naj bi imele pri klanju težo 100 do 120 kg, začnemo s pitanjem, ko so živali stare 5 do 6 mesecev. Ako so pred pitanjem bile živali zunaj na prostem na paši, ako so se zadosti gibale, so s tem nekako pripravljene na to, da dobro vporabi in izkoristijo krmo, ki jo nato dobijo v pozni jeseni in v rani zimi. Ako začnemo s pitanjem kmalu, ko so prasci odstavljeni, ne bodo te živali nikdar izrabile krmo tako dobro in se ne bodo debelile tako hitro, kakor pa one živali, ki so bile najpreje navajene na navadno krmo na paši in so se mnogo gibale na prostem. Od tega pa je odvisno tudi, ali nam pride krmljenje drago, ali pa moremo to poceniti.

Ako hočemo krmiti svinje za mast, za slanino, jih začnemo pitati, debeliti, ko so stare 9 do 12 mesecev. Ta način krmljenja ima to prednost, da je razmeroma poceni, ker dobijo živali pred pravo žitovno krmo predvsem zeleno krmo in

razne okopavine, kar krmljenje zelo poceni.

Kot krma za pitanje pride v poštev predvsem krompir in razni ostanki pri mleku ter vse vrste žita in stročnic.

Krompir krmimo kuhan, pred krmljenjem pa ga še zmečkamo. Vendar pa sam krompir ne zadostuje, ako hočemo v kratkem času priti pri krmljenju svinj na zaželjeno težo. Zelo dober dodatek so razni ostanki mleka, ki tvorijo zlasti meso odlične kakovosti. Vendar pa te krme navadno nimamo toliko, da bi zadostovala. V naših kmetiskih gospodarstvih pride predvsem v poštev koruza in ječmen. Ječmen ima še to prednost, ker pospešuje hitro rast, hitro debeletev, tvori meso s tankimi vlakni in daje dobro slanino. Oves daje sicer dobro meso, toda ne pospešuje v večji meri tvorbe masti. Rži v večji meri svinje navadno ne žrejo radi, boljša je pšenica. Tudi otrobi so boljše pšenični kakor pa rženi, vendar pa v splošnem otrobi niso dobri za pitanje. Zelo dobra krma pa so razne stročnice, kakor grah, bob in fižol, ki jih pred krmljenjem šrotamo. Zelo dobre so pa tudi razne tropine ali prge.

Mlade svinje v starosti 3 do 4 mesecev krmimo najboljše in najbolj poceni na sledeči način: Najpreje jih krmimo kakih 6 tednov z zeleno krmo, z deteljo in lucerno, z dobrim deteljnim senom in deloma pesinim perjem. Nato jih začnemo šele krmiti s pravo krmo za pitanje in sicer predvsem s šrotom ječmena in koruze. Ako dobijo te krme v zadostni meri, morajo pri pravilnem krmljenju takoj od mladosti pridobiti dnevno na teži toliko, da se tako krmljenje tudi izplača. Poleg šrota dobijo živali še krompir ter deloma peso.

Krma, ki jo dajemo pitovnim svinjam, ne sme biti prerodka. Najboljša je skoraj popolnoma suha ali pa toliko namočana, da je kakor kaša.

Da pa živali pri primerni krmi tudi dobro uspevajo, je potrebno še nekaj: Svinje žijejo več in z večjim veseljem, s tem pa tudi bolj hitro pridobivajo na teži, ako niso zaprte posamezno, ampak jih je več skupaj. Korita morajo biti vedno čista in snažna. Živali naj imajo v hlevu čim več miru, zato jih moramo krmiti vedno ob istem času. Toplota v hlevih naj bo primerna in sicer okrog 10 do 15 stopinj. Velikokrat je v naši živalskih hlevih prevlažno, to vpliva zelo slabo na zdravje živali in na njih odporno silo proti raznim, pred vsem nalezljivim boleznim. V suhih hlevih je tudi lahko toplota nižja kakor pa v vlažnih hlevih, kjer mráz na živali še slabše vpliva.

Glavni pogoji uspehov pri svinjereji so torej zadostno krmljenje, pravilna sestava krme, primerno starost živali in skrbno krmljenje in nega.

★

Premovanje rodovniške živine.

V naši prelepi Šaleški dolini smo nedavno imeli nekaj gospodarski živinorejski praznik: vršilo se je po nalogu banske uprave veliko premovanje vse rodovniške živine za občino Velenje pri g. Simonu Blatniku, predsedniku Kmetijske podružnice. Vsa prireditve je bila po priznanju uradne komisije tehnično in organizatorično najlepše urejena in pripravljena, za kar gre zahvala pred vsem domačemu odboru živinorejske organizacije. Komisijo za ocenjevanje so tvorili: g. ing. Wenko, živinorejski referent banske uprave, g. Martin Zupanc, živinorejski nadzornik v Mariboru, g. Rogina, predsednik Zveze, g. Šiftar, tajnik Zveze v Mariboru, g. Stropnik, tukajšnji kmetijski referent, in g. Šendorfer, mlečni nadkontrolor.

Priganih je bilo 38 krav, 1 rodovniški bik ter 19 glav mlade živine. Ocenjevalo se je zelo strogo po tabeli na 100 točk. Bik je dobil oceno 88 točk, odlikuje se z vsemi vrtilinami, zato je dobil I. nagrado v znesku 800 Din, 400 Din takoj, 400 Din pa čez leto dni, če bo biko-rejec še držal bika eno leto. Pri kravah so prve nagrade odpadle radi strogosti ocene, deloma pa tudi zato, ker je sedaj vsa živina nekoliko upadla radi paše.

Razen dveh krav, ki so se črtale iz rodovnika, so bile vse krave primerno nagrajene. Tudi pri mladi živini je bil dosežen povoljen uspeh, saj je vsej tej mladi rodovniški živini oče rodovniški bik.

Denarnih sredstev smo imeli dovolj. Za premovanje je prispevala banska uprava 2190 Din, sreski kmetijski odbor 2000 Din ter nova občina Velenje 4000 Din, skupaj tedaj 8190 Din. — Radi preostanka denarja je predlagal naš stari živinorejski apostol, naj se od perutninarskega rejskega središča Medved Josipa odkupi toliko plemenskih petelinov, da bo vsak član živinorejske organizacije dobil enega za plemne. Na ta način se je potem razdelilo 27 petelinov, in vsi člani so bili zelo zadovoljni.

Po končanem premovanju so lepo in bodrilno povzeli besedo g. ing. Wenko, g. Zupanc, g. Rogina in g. Medved kot predsednik in ustanovitelj živinorejske organizacije v Velenju.

Pri končnem skupnem obedu, kamor so se povabili tudi zastopniki vseh sosednih živinorejskih organizacij in veliko drugih merodajnih gospodarskih činiteljev, so se na veliko zanimanje in zadovoljnost razmotrivala in reševala sodobna gospodarska vprašanja, kako se je kmetu tukaj ravnati, da bi čim lažje prebil to občo gospodarsko krizo. Pri poslovnem govoru se je g. Blatnik v imenu Kmetijske podružnice in živinorejske organizacije najlepše zahvalil banski upravi, sreskemu kmetijskemu odboru in občini Velenje za pravo uvidnost in darovane zneske ter zaključil, da čez tri leta, ko pride že v tretji vrsta za naše rodovniško premovanje, se bomo pokazali že z mnogo boljšim uspehom, kot smo se sedaj od zadnjega premovanja v letu 1931. M. J.

Nasveti glede bolniških stroškov.

Bolniški stroški in starši. Za otroke, ki se lahko sami preživljajo, n. pr. če so izučeni kake obrti itd., ali so zaposleni kot hlapi ali dekle, skratka če so zmogni se sami preživljati, starši niso dolžni za nje več plačevati bolniških stroškov. O. d. z. pravi v par. 141 tozadevno sledeče: Očetova dolžnost je, ta-

ko dolgo skrbeti za vzdrževanje otrok, dokler se ne morejo sami preživljati.

Bolniški stroški in starši poškodovanca. Ako je n. pr. sin obsojen v plačilo bolniških stroškov za poškodovanca (ki ga je v pretepu ranil), pa teh stroškov sam ne more plačati, ker nima še nobenega premoženja, se proti njegovim staršem po zakonu radi obsodbe njihovega sina ne more sodno postopati in jih tako primorati, da plačajo mesto sina bolniške stroške za poškodovanca in tudi ne oziraje se na to, ali je sin prejel dedščino ali ne.

Službodajalec ni dolžan plačati bolniške stroške za svojega posla, če se je slednji zdravil radi venerične (spolne) bolezni, radi poroda, poškodbe po tretji osebi ali sploh radi bolezni, ki jo je zakrivil posel sam vsled malomarnosti ali na kak drug način po lastni krivdi.

Ljudski pravnik.

Kolekovanje prošnje. Prošilec kolekuje prošnjo s kolekom za 5 Din. K tej prošnji pa ni treba prilagati koleka za odgovor po 20 Din, če ne prosi za potrdilo, izpričevalo ali sploh kako rešitev, na katero ima pravico se pritožiti, če se ne strinja z isto. Torej k prošnjam za znižanje stroškov ali za odpis dolga itd. ni treba prilagati koleka po 20 Din. — Vseh taks, torej tudi koleka na prošnjo pa so po členu 5 točka 6 oproščene siromašne osebe, katerim se prištevajo oni, ki ne plačajo več ko 60 Din neposrednega davka, brez osebnega davka in doklad; vdove z več ko s tremi nedoletnimi otroci in starejšine zadrug z več nego s tremi nedoletnimi člani, toda brez polnoletnih zadrugarjev pa so oproščeni vseh taks, ako nimajo več ko 120 Din neposrednega davka brez osebnega davka in doklad. To ne velja seve za one, ki imajo drugo imovino ali dohodke, za katere se osebno ne obremenjujejo s plačevanjem davka, za katere pa bi znašal neposredni davek z davkom, ki ga plačujejo osebno, preko 60 ali 120 Din.

Neredno dostavljanje pošte. Kfs. — Ako ne dobite redno pošte in časopisov, se obrnite najprej s pritožbo na poštno upravo, ako pa to ne bo zaleglo, se pritožite na poštno ravnateljstvo v Ljub-

ljani. Pa tudi nas obvestite, da bomo napravili svoje korake na pristojnih mestih, ker je gotovo prav, da se tudi časopisi dostavljajo, kakor je to potrebno in po zakonu predpisano, ker moramo plačati tudi za časopis poštno pristojbino.

Orožniška služba. Pjv — Kadar bodo objavljeni razpisi, naj dotična prosita za sprejem k orožnikom. Morda je pametno, da se takoj obrneta s prošnjo na orožniško komando v Zagrebu.

Plačevanje dolgov polnoletnega sina. Kfjd — Vprašate, če ste dolžni plačevati dolgove za svojega polnoletnega sina in če se lahko kdo brez Vaše vednosti vknjiži na Vaše posestvo. — Za polnoletnega sina Vam ni treba plačevati dolgov. Edino v tem primeru, ako ste prevzeli v svojo plačilo zavezo, da boste dolgove plačali, ste jih dolžni poplačati. Na Vaše posestvo se ne more in ne sme brez Vašega dovoljenja nihče vknjižiti, razen ako je dotičnik svoj dolg najprej iztožil. V tem primeru se lahko vknjiži tudi brez Vašega dovoljenja na Vaše posestvo, ker nadomešča sodba ali pravnomočni sodni sklep Vaše dovoljenja. Da sodišče sploh dovoli obremenitev Vašega posestva, mora prošilec predložiti tako listino, ki pripušča vknjižbo. To pa je sodba ali pa zadolžnica, na kateri mora biti Vaš podpis od sodišča overovljen. Pri overovitvi sta pa morali biti navzoči dve sposobni priči, ki sta uradniku izjavili, da ste res Vi dotični, ki privoljuje v obremenitev. Sodni uradnik je pa dotični priči moral osebno poznati. Smo mnenja, da se Vam ni treba bati, da bi se kaj vknjižilo proti Vaši volji ali brez Vaše vednosti, ker sodišče tudi vedno obvesti lastnika zemljišča o izvršeni vknjižbi. Če bi se kdaj vknjižilo brez Vas in proti Vaši volji, pa imate pravico, da v 30 letih lahko vložite tožbo na izbris.

Jugoslovanski konzulat na Dunaju. Ajsvjm — Jugoslovansko poslanništvo ima naslov: Wien I, Annagasse 20; jugoslovanski konzulat pa: Wien, Stadion-Gasse 2.

Dovoljenja za akrobatske nastope. Sfp — Obrnite se na pristojno sresko načelstvo, pa boste vse natančno zvedeli.

Prodaja posestva izpod cene. Caz — Vaša mati je že stara; je več otrok. Ma-

ti sama ne more vsled starosti opravljati svojega premoženja; brat, ki je doma, pa samo zapravlja. Bojite se, da bi mu mati izročila posestvo pod ceno. — Ako mati vsled svoje starosti res ni več sposobna opravljati poslov v redu in ste mnenja, da ni več duševno normalna, lahko predlagate pri pristojnem okrajnem sodišču, da se mater prekliče. Ako bo mati preklicana, ne bo mogla sama prodati posestva. Dokler pa ni preklicana, lahko proda. Ako ne bo otrokom zapustila vsaj dolžnega deleža, ki znaša polovico zakonitega deleža, kar je v Vašem primeru ena osminka celotne vrednosti, oziroma ako ne bode brat prevzemnik materi plačal resnične vrednosti, potem lahko po materini smrti zahtevate eno osminko pod ceno prodanega posestva. Ako mati proda za 10.000 Din, kar je vredno 16.000 Din, tedaj lahko zahtevate po materini smrti eno osminko razlike med plačano kupnino in pravilno vrednostjo, torej znesek 750 Din. Če ste pa tak znesek že prejeli na predjemkih, Vam pa ničesar več ne gre.

Odstavitev občinskega odbora. Kjsva
Vprašate, če se lahko brez nadaljnega izvoljeni občinski odbor odstavi in nastavi komisar z vojaškim činom. — V zakonu o občinah so navedeni primeri, v katerih more ban razrešiti predsednika občine, posamezne odbornike ali pa celotni odbor občine. To se zgodi takrat, ako nimajo odborniki po zakonu potrebnih pogojev, kakor tudi, ako ne vršijo svojih poslov v redu. V tem zadnjem primeru morajo biti odborniki, ki se jih hoče razrešiti, pred razrešitvijo zaslišani. V roku osmih dni je dopustna pritožba na upravno sodišče v Celju, zoper odločbo tega pa ni nobene pritožbe. Dokler ni odločba bana pravnomočna, ostanejo razrešeni odborniki še naprej na svojih položajih in morajo v redu vršiti po zakonu jim dodeljene dolžnosti. Ako pa občine sklenejo, oziroma izjavi celotni občinski odbor ali pa poedini odborniki kaj takega, kar je škodljivo važnim občnim državnim interesom, pa lahko ban razreši poedinega odbornika, ali pa tudi celotni odbor. Zoper odločbo bana je dopustna pritožba na notranjega ministra v 15 dneh. Zoper odločbo ministra ni nobene pri-

tožbe, zlasti ne tožbe na državni svet. Upravna oblast tedaj sama odloča brez možnosti pritožbe na sodno oblast, kdaj so rešitve in izjave občinskega odbora in odbornikov škodljive važnim občnim državnim interesom. Nove volitve se morajo izvršiti najkasneje v dveh mesecih po razpustu občinskega odbora. V primeru razpusta postavi sreski načelnik za opravljanje občinskih poslov začasno občinsko upravo, in sicer iz vrst volilcev dotične občine, ki morajo vsi imeti pogoje za odbornike, to je biti morajo vsaj 25 let stari ter biti član občine, ki ima volilno pravico po zakonu o volilnih imenikih itd. Kakor vidite, ne more upravna oblast v rednih razmerah in na podlagi sedaj veljavnega občinskega zakona postaviti za komisarja vojaško osebo.

★

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 20. oktobra so pripeljali 84 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 10—12 Din, slanina 12—13. Kmetje so pripeljali 4 voze sena po 35—45, 5 otave 30—35, 1 slame 28, 22 vozov krompirja po 0.50—0.75, 4 voze čebule 1.50—2 (česen 4—5), 26 voz zelja po 0.50—1, kislo zelje 3, kislja repa 2, luščeni grah 10. Jabolke 1.50—4, hruške 3—7, suhe slive 7—11, grozdje 6—12, celi orehi 6—8, luščeni 24, pečen kostanj 4—5. Na trgu je bilo 16 vreč pšenice po 1.25, 5 rži 1, 14 ječmena 1, 18 koruze 1.25, 17 ovsa 0.75, 8 prosa 1.50, 3 ajde 1, 16 fižola 1.50—2. Smetana 8—10, mleko 1.50—1.75, surovo maslo 20—24, čajno maslo 28—32, jajca 0.65—1. Prinesli so 77 kokoši po 20—25, 1094 piščancev 18—50, 20 gosi 30—40, 79 puranov 20—45, 62 rac 14—20, 56 domačih zajcev 4—35.

Mariborski svinjski sejem 19. X. 1934
Prignanih je bilo 298 svinj, prodalo se jih je 111. Cene so bile za komad: za mlade prašiče 5 do 6 tednov 50 do 70 D, 7 do 9 tednov 80 do 90 Din, 3—4 mesecev 130 do 150 Din, 5—7 mesecev 200 do 300 Din, 8—10 mesecev 320 do 400 Din, eno leto stari 500 do 650 Din, 1 kg žive teže 5—7 Din, 1 kg mrtve teže 8.50—10 Din.